

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Manna Animæ Sev Exercitium Facile Simul Et Fructuosum Illis, Qui Quoquo Modo Vacare Orationi Desiderant

Segneri, Paolo

Dilingæ, 1699

XV. Fructus autem Spiritûs sunt Charitas, Gaudium, Pax, Patientia,
Benignitas, Bonitas, Longanimitas, Mansuetudo, Fides, Modestia,
Continentia, Castitas. Gal. 5. v. 22.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-48281](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-48281)

celerum, quæ audit quasi præclara fa-
ciora exrolli. Quam felices ergo
forent illorum aliqui, si haberent, qui
illorum oculis quasi speculum obijce-
rent illum verticulum. Davidis, qui

tam aptus est ad statum illis suum re-
præsentandum; sed quomodo habe-
re possunt, si nolunt? Speculum con-
sulere est hominum, non
brutorum.

XV.

*Fructus autem Spiritus sunt Caritas, Gaudium, Pax, Patientia, Be-
nignitas, Bonitas, Longanimitas, Mansuetudo, Fides, Mode-
stia, Continentia, Castitas. Gal. 5. v. 22.*

Considera duas esse proprietates
fructuum. Prima est, quod sint
ultimum, ad quod pertingit potentia
arboris: *Ultimum potentia.* nam ar-
bor profert ramos, frondes, flores:
cum fructus produxerit, amplius nihil
potest, & ideo isti sunt gloria arboris.
Altera est, quod sint dulces, suaves,
delicati, adeo ut gustus illis mirificè
delectetur. Ecce igitur, quam ob
causam opera Spiritus Sancti, hoc est,
virtutes Christianæ tam aptè fructus
appellentur. Primò, quia ipsa sunt
illud ultimum potentia, ad quam per-
tingere potest homo Christianus. E-
quitare egregiè, digladiari, saltare,
pingere quid demum est? nihil pro-
fuit: quia sunt opera, quæ procedunt
ab homine juxta potentiam
suam naturalem. Id, quod nobis
monstrat, quid possit, sunt opera vir-
tutis, quæ ab ipso procedunt non
juxta potentiam suam naturalem, sed
supernaturalem: & ideo etiam ista
opus sunt gloria. Præterea sunt sua-
vissima, quia, quisquis gustat, novit

quantum afferant dulcedinis, delecta-
tionis, & gaudij. qui non gustat, re-
verà nescit. Unde Sponsa dicebat:
Fructus ejus dulcis gutturi meo. Cant.
2. quia fortè alieno gutturi talia non
erant. Solum hoc est discrimen,
quod ceteri fructus parùm conducant
arbori, à quâ pululant: nam eos
producit quidem, sed non fruitur:
isti verò potiùs hominem, qui eos pro-
tulit, quam alios delectant. Horum
igitur fructuum amore capi te oportet:
& si audire delectat, quod adeo
sunt suaves, etiam audire non pigeat,
quod sint ultimum tuæ potentia, seu
conatus. quia ad illos producendos
non sufficit languor tuus, sed anima-
re debet suâ gratiâ Spiritus Domini:
imò ipse est, qui potiùs totum aget.
unde vides illi magis quam tibi tri-
bui, quia dicuntur fructus Spiritus,
& non fructus hominis spiritualis:
fructus autem Spiritus sunt Sc.

2. Considera fructus istos sigilla-
tim, ut magis ames. Sunt autem duo-
decim, pulcherrimo, ut videbis, ordi-
ne

ne adducti. Ponimus imprimis, virtutes esse, quæ te perficiunt. quædam quoad interna, aliæ quoad externa hoc præstant. ab illo faciendo initium, quod est intra te, hoc est, à te ipso, quænam est prima virtus, quæ te perficit? *Charitas est: quia sicut rerum naturalium primus est motus, prima inclinatio, primus impetus, quo feruntur ad centrum: ita in supernaturalibus primus motus cordis humani tendere ad DEUM, quod aliud non est, quam amare verum suum bonum, & ideo primo loco ponitur Charitas. Super omnia autem charitatem habete.* ista deinde trahit ceteras virtutes, & sic etiam est vinculum perfectionis, quia trahit cunctas. Sed quænam illæ, quas primò trahit ut magis proprias? *Gaudium, & Pax.* nam DEUM quisquis amat, habet, quod amat. si amas pecuniam, voluptates, consanguineos, non habes illico, quod amas. Jacob amore deperibat Rachelem, & tamen quanto fuit opus labore, ut illà potiretur, at DEUM si amas, illum mox habes: totus est tuus. *Qui manet in charitate, in DEO manet, & DEUS in eo.* 1. Jo. 4. & ideo statim hinc etiam resultat gaudium, quod est jucunditas ex possessione rei amata. & quoad hoc ait *Gaudium.* *Gaudete in Domino semper, iterum dico: gaudete.* Philip. 4. Porro hoc gaudium non debet esse fallax, frivolum, falsum, quale illud est mundi, quod non reddit quietum: debet esse perfectum, & ideo etiam Apostolus adjungit *Pax,* quia tunc aniua pacem habet, quan-

do bonum, quod possidet, dicitur esse securum, nempe esse summum cum DEUM amat, quia possidet optimum bonum, hoc est, tale, quod proximè possit facere, ut *gaudium* nunc. Jo. 16. v. 24. & possidet securum, quia nemo illud perdere invito. *Gaudium vestrum tollet à vobis.* Jo. 16. v. 27. & anima, dum hoc perpendit, læta facta sum coram eo quasi pacem viciens. Cant. 8. v. 11. ita ut Gaudium denotet fruitionem charitatis, perfectionem. Verum est, quemadmodum in terrâ charitas quæ sit esse perfecta, ita nec pax esse potest, ne permittat se ab hostibus bono, quo fruuntur sunt turbæ, tentationes, reprobæ, ut merito debeat formidare, & cumbar. Et ideo ad resistendum insultibus succedit *Patientia,* quæ illa, quæ facit, ut omnis tolerantia, quin cedatur. Ecce hoc hic opus perfectum, quia Patientiam præstat securitatem in possessione DEI tui. atque ita his virtutibus abunde ordinariis interdictis quoad bona, quam quoad mala. *arma iustitiæ à dextris & à sinistris.* 2. Cor. 6. quia tres primæ te perficiunt circa ea, quibus gaudes, Patientia circa ea, quæ toleras; *Patientia autem opus perfectum habet.* Jac. 3. Considera virtutibus, quæ te perficiunt in interioribus animæ, succedere illas, quæ te perficiunt in exterioribus.

terioribus. Sed quæ sunt illa exteriora? tria sunt genera, quædam supra te, alia circa te, alia infra te. *Supra te est DEUS*: circa te proximus: infra vel subter te corpus tuum, sensus, sensualitas tua. *Subter te erit appetitus tuus*. Igitur supra te est DEUS: hic verò ita est extra te, ut etiam sit intus, unde cum hæcenus de illo locuti sumus tanquam de re internâ, supervacaneum erit de illo loqui tanquam de re externâ. Superest, ut dicamus de eo, quod est circa nos, & quod infra nos. Quoad proximum, qui est circa te, imprimis te perficit benignitas, quia oportet habere modum agendi placidum, urbanum, civilem, & ab omni cruditate alienum: *Estote invicem benigni*. Eph. 4. v. 32. idem maxime necessarium est virtutis studioso, ut hujus amorem aspi- ret illis, quibuscum versatur: & ideo dicitur *Benignitas*. sed quid demum valent hæc benevolentia signa sine fructibus? Necessè est insuper proximo benefacere, illi succurrere, illum sublevare, juvare, & ideo jungitur *Bonitas*, virtus illa, quæ inclinat ad auxilium alijs præstandum. *Bonitas est virtus, quæ prodest*. S. Hier. & hæc maxime DEO similem facit, illi scilicet, de quo scribitur: *Dante te illis colligent, aperiente te manum tuam amonia implebuntur bonitate*. Pl. 103. v. 28. verùm à beneficio alijs præstando duo hominem potius quàm DEUM invocant. Primum est videre, quod proximus non proficiat ex bono sibi præstito, exempli causâ, quod scho-

laris non discat, ingratus non agnoscat, infirmus non sanetur, malitiosus non convertatur. Alterum est videre, quod non modò non proficiat, sed potius te offendat, injurijs & contumelijs lacessat. Jam verò contra primam difficultatem armabit *Longanimitas*, virtus illa, quæ nunquam despondet animum obtinendi, unde semper vadit conjuncta quasi soror misericordiae: *Longanimis, & multa miserationis*. 2. Esd. 9. v. 17. *Longanimis, & multum misericors*. Pl. 102. Contra secundam difficultatem valet *Mansuetudo*, illa virtus, quæ iram coercet: *Ego quasi agnus mansuetus*. Jer. 11. v. 19. Porro omnes istæ virtutes nequidem versus proximum satis ordinant, nisi alia accedat, nempe fidelitas, hæc enim fidem tibi conciliat, hæc securitatem præstat, ut nemo duplicis aliquid in te suspicetur: & ista hoc loco dicitur *Fides*. *Vir fidelis multum laudabitur*. Prov. 28. v. 20. Restat ergo, quod est subter te, corpus scilicet, sensus, vel sensualitas. & quoad hoc primò ponitur *Modestia*, quæ componit omnes motus tuos externos. tum *Continentia*, quæ sensus tuos, visum, auditum, gustum, ceterosque cohibet à voluptatibus superfluis quantumvis licitis. Denique *Castitas*, quæ sensualitatem coercet à voluptatibus illicitis: *sub te erit appetitus tuus*, tam sensitivus quàm sensualis, *& tu dominaberis illius*. Gal. 4. Jam verò considera tantisper, quàm speciosi fructus sint isti! an non videntur omnes digni, omnes Di-

vini?

vini? Tuum hunc est illorum capi amore.

4. Considera S. Joannem jam olim vidisse in Paradiso Arborem vitæ, quæ dulces germinabat fructus: *Lignum vitæ afferens fructus duodecim.* Apoc. 2. v. 22. Et hæc arbor iustum repræsentat, qui aspirante gratiâ Divini Spiritûs profert fructus duodecim hæcenus explicatos. Ita est, Arbor illa non nisi singulis singulis mensibus progeminabat: *Per menses singulos producit fructum suum.* tibi producendi sunt quotidie, quia quotidie occasiones occurrunt virtutes istas exercendi. potes tamen mensibus singulis unam eligere sigillatim & specialiter exercendam. Primo statues exercere charitatem, frequentando actus Amoris Divini, nominatim aspirationes & anhelitus ad summum Bonû: *Quis mihi det te fratrem meum sugentem ubera matris meæ?* &c. Can. 8. v. 1. Secundo propones Gaudium, exercendo te ipsum circa præsentiam Divinam per viam affectûs, qui faciat quasi cernere, ne dicam habere præsens bonam tuam. *Ecce DEVS Salvator meus: fiducialiter agam, & non timebo.* Il. 12. v. 2. Tertio propones Pacem totum cor tuum in solo DEO positurus abstrahendo illud paulatim à rebus omnibus creatis, ut quæ turbare te possint, nunquam verò latiare. *Quid mihi est in cælo, & à te quid volui super terram?* Quarto propones Patientiam majore quàm unquam constantiâ omnes superando adversitates tam externas, quàm internas,

quæ tibi accidunt: *Patienter, & confundor.* 2. Tim. 1. v. 12. quod de virtutibus dictum est, intus te perficiunt, etiam in actibus, quæ te perficiunt exercendo. Ita quinto mense tibi propones Ignitatem, sexto Bonitatem, septimo Longanimitatem, octavo mansuetudinem, nono Fidelitatem, decimo modestiam, undecimo Continenciam, duodecimo Castitatem, exercendo solito efficacius actus præsentium omnium virtutum? *Immo, si sic agis, vide tantisper, quæ radices egerit hæc arbor in tuo; semper acquies plus facit faciendi fructus; & hi fructus stea promittent tibi alium longam, æternam nempe beatitudinem non enim existimare debes, esse fructus tantum, fructus sicut & flores: *Flores mei fructus mei & honestatis.* Eccl. 24. v. 23. quæ bona, quatenus à nobis producuntur, sunt fructus, quatenus proponunt ad Beatitudinem, sunt. Imò quemadmodum in flore videmus quoddam quasi principium actûs, ita in virtutibus seculis principium felicitatis, quam illæ promittunt. Itaque insudando operibus virtutum, in fine deo advertes verum esse, quod dicitur: *Bonorum laborum gloriosus est fructus.* Sap. 3.*

5. Considera, quanto sit melius perari juxta spiritum, quàm secundum carnem. Caro enim quæ actus afferre tibi potest? nullum

Quem fructum habuistis, tunc in illis, in quibus nunc erubescitis?
Rom. 6. Opera carnis, quae sunt vitia, non sunt fructus; fructus autem sunt opera Spiritus, quae sunt virtutes. Primum quia, si virtutes sunt ultimum potentiae humanae, vitia sunt ultimum debilitatis ac languoris: nec producantur secundum naturam ipsius, sed praeter naturam, ita ut sint quidem ejus germina, sed improporcionata, spuria, adulterina. Secundò quia, si virtutes sunt dulces, vitia è contrario

sunt amarissima. ut idcirco Apostolus, cum vitia enumerare voluit opposita virtutibus recensitis, vocaverit *opera carnis*, non *fructus carnis*. & tamen tot homines pro majore fructu reputant operari secundum carnem, quam secundum spiritum. Erubescite, si fueris unus ex his, & proponite fructus tuos non amplius ex tali horto colligere: si tamen sunt fructus, & non potius suavitates junctae doloribus.

* * *

XVI.

Eccle. ascendet Dominus super nubem levem, & ingreditur Aegyptum, & commovebuntur simulacra Aegypti à facie ejus. Il. 9. v. 1.

1. Considera, cum Dominus absconditur sub nube sacrae Humanitatis, quam assumpsit, nube levissima, quia vacua omni pondere peccati, intrans intravit Aegyptum, omnia illa idola, quibus regio abundabat, ad ejus conspectum ira fuisse commota, ut, quacunque incederet, prolaberentur in terram, quia ante faciem veri DEI falsa haec numina stare non poterant inconculsa. Hoc est, quod Isaias praedicat hoc loco, & quod toties esset renovandum, quoribus Dominus advenit in sanctissimo Sacramento. ut ad eò ingressus in Aegyptum videatur fuisse typhus alterius, quo ipse nunc intrare in cor tuum.

2. Considera, quam merito cor tuum semper à te cenferi possit Aegyptum, quod tenebrosam interpretamur: R. P. Bauli Segneri *Manna Anima.*

quia tot ibi sunt idola, quae dominantur, quot affectus vitiosi, quos colis: Superbia, Iracundia, Impatentia, Obstinatio, & his similes innumeris alij. nonne igitur res est planè stupenda, quòd Dominus nihilominus dignetur cor ejusmodi intrare, jam non amplius infans fugitivus, sed magnus, sed gloriosus, & in caelo regnans. Adde, quòd Aegyptum illam intravit iustus à Patre, ad istam venit sponte sua, illam intravit non nisi una, hanc innumeris vicibus: illam intravit, ut vitam servaret à mille gladijs hostilibus, qui ipsi insidiabantur, hanc subit non ut suam, sed ut tuam conservet vitam. Quantum igitur confundi te oportet, cum vides ipsum nihilominus eò velle intrare. bene potes jam ad sacram synaxin appropinquans in-

Oo

cla-